Thomas Hürlimann

AMBASADORUL

Personaje:

Dr. Heinrich Zwygart, Ambasador al Confederaţiei Helvete în capitala Reichului, Berlin.
Colonelul Zwygart, tatăl lui.
Regine, sora lui.
Hoby, Secretar departamental.
Doi electricieni.

Locul:

Domeniul Zwygart, salonul bărbaţilor; vedere spre Eiger, Mönch şi Jungfrau.

Timpul:

Din după-amiaza zilei de 8 mai 1945 până-n dimineaţa celei de 9 mai.

I
Întoarcerea unui erou

8 mai 1945. După amiaza târziu. Suflă Föhnul.

REGINE în camera alăturată, vorbeşte la telefon.

REGINE Vă rog să-mi faceţi legătura cu departamentul politic!
Mulţumesc.
Aici Regine Zwygart. Da, sora lui.
Aş putea vorbi vă rog cu domnul Hoby?
Mulţumesc.
Aici Regine Zwygart. Dumneavoastră sunteţi, domnule Hoby?
Da, vă mulţumesc foarte mult.
Nu, ascultaţi. Ne-au trimis nişte oameni în casă, chipurile electricieni. Sunt de la dumneavoastră?
Electricieni! Da!
Nici asta nu ştiu. Nu, acum vă rog să mă ascultaţi cu atenţie.
Azi dimineaţă, fratele meu a trecut graniţa. Trebuie să sosească dintr-o clipă în alta. L-ar întoarce pe dos.
Poftim?
Probabil o percheziţie.
(Tare.) Percheziţie!
Dar asta spun şi eu într-una. O astfel de primire l-ar răvăşi pentru mult timp. A trecut printr-un război. *(Tare, clar.)* Domnii aceştia nu trebuie cu nici un chip să mai fie aici, atunci când fratele meu –
Da.
Da.
Da.
Dar trebuie să vă grăbiţi. Vă mulţumesc foarte mult! Mulţumesc frumos! Vă mulţumesc!
(Închide telefonul.)

Colonelul, cu ochelari negri şi baston de orb.

COLONELUL E totul gata?
REGINE *(strigă.)* Da, Papa.
COLONELUL Ghirlande, fanioane, steaguri?
REGINE Astea au mai rămas de pus.
COLONELUL Au rămas de pus?!

REGINE, cu o ghirlandă împodobită cu flori.

REGINE Am vrut să aştept, să văd mai întâi cum se comportă Föhnul. Suflă din ce în ce mai tare.
COLONELUL Atunci n-are decât să ne sfâşie steagurile, Föhnul ăsta. Astăzi se întoarce fiul meu de la război. Şase ani de război, iar la urmă de tot era înconjurat de ruşi. E cazul să înălţăm steagurile, Regine, oricât ar sufla de tare.

(Ea îi întinde ghirlanda; el o pipăie.)

REGINE Asta vine deasupra uşii.

COLONELUL Nici eu, dacă-mi dai voie, nici eu nu am fost chiar inactiv. Am pregătit un mic discurs – mă rog, chiar discurs nu i-aş zice eu. Ia fii atentă! –

REGINE Papa, te rog! Îl cunoşti pe Heini al nostru. Dacă anunţă că vine la ora unsprezece, atunci la unsprezece fix e în prag.

(Regine se strecoară afară.)

COLONELUL Fiule. În vremuri grele şi pline de măreţie, tu ai condus ambasada noastră de la Berlin. Tu ai trecut printr-un război, dar ţi-ai scutit patria de el – de război, vreau să spun. Ţie trebuie să-ţi mulţumim, şi iscusinţei tale diplomatice, că încă mai stau în picioare casele noastre şi copacii cei bătrâni. Bunvenit acasă. Sau mai bine să spun: Bine-ai venit acas.
Bine. Atunci mai bine nu spun nimic. Totuşi nu pot să-mi reprim observaţia că nu-i deloc uşor, Regine, să schiţezi un discurs fără hârtie şi creion. Absolut deloc nu-i uşor, o, nu! Ce tot vorbesc eu. Tu nu ai cum să mă înţelegi. Fratele tău, *el* are să aibă înţelegere pentru bătrânul lui tată. El are să ştie ce-nseamnă să stai cufundat în beznă, zi şi noapte. Regine? Regine, unde eşti?! *(El deschide uşa cu geam dinspre balcon.)*
Eşti afară? Înalţi drapelul?

REGINE, cu steaguri uriaşe.

REGINE Uite şi steagurile! Nu reuşesc. Nu reuşesc!
(Ea îi lasă mătasea grea să-i cadă la picioare, dar se apleacă imediat.)
Poftim, acum mi-au căzut din mână. Poţi să mă ajuţi, Papa dragă?

COLONELUL Cum să nu! Vino, Regine, să mergem afară-n furtună, în primăvară!

REGINE Asta numeşti tu primăvară? Föhnul ăsta care aduce numai dureri de cap, pe-ăsta-l numeşti tu primăvară?
(Afară.) Închide uşa! Uşa, Papa! Altfel ne face zob toate geamurile, primăvara asta a ta.

(El închide uşa. COLONELUL şi REGINE cu steagurile ies prin balcon.)

(Bate ora unsprezece.)

ZWYGART intră. În palton de voiaj, cu şapcă de automobilist, mănuşi etc.

(Priveşte în jurul lui. Îşi scoate mănuşile. În timpul acesta se uită prin uşile deschise în dreapta şi-n stânga. E ostenit. Pe chipul lui se citeşte osteneala unui drum lung şi obositor.)

UN ELECTRICIAN apare.

(ELECTRICIANUL îl vede pe Zwygart, ezită.)

ZWYGART Pot să vă ajut cu ceva?

AL DOILEA ELECTRICIAN apare, cu rola de cablu şi unelte.
(AL DOILEA o ia spre ieşire şi PRIMUL, schiţând un salut spre ZWYGART, îl urmează.
ELECTRICIENII ies.
ZWYGART se uită după ei. De afară se aude acum vuietul unui steag în vânt, poate şi un îndemn gâfâit al REGINEI: Trage acum, trage tu!

ZWYGART surâde. Apoi iese pe balcon, se duce spre tatăl şi sora lui, iese.
Scena goală. Un strigăt de bucurie al REGINEI. Vuietul steagului. Puţin mai târziu se întorc toţi trei.)

REGINE, ZWYGART, COLONELUL.

COLONELUL *(râzând.)* Asta ar fi şi mai frumos, să ridici tu însuţi steagurile – în întâmpinarea ta!
REGINE Ai văzut ghirlanda? Numai flori de primăvară, culese azi dimineaţă.
COLONELUL Dragul meu fiu. –
REGINE Aşteaptă, Papa, un moment!
(Ea închide uşa de la balcon.)
Aşa. Acum poţi să-ţi rosteşti discursul.
COLONELUL Dragul meu fiu. În vremuri grele şi pline de măreţie, tu ai condus ambasada noastră la Berlin. Tu ai trecut printr-un război, dar ţi-ai scutit ţara de el – de război, vreau să spun. Ca părinte al tău am voie să spun: Sunt mândru de tine.
REGINE Noi toţi.
COLONELUL Noi toţi suntem din cale afară de mândri. Lasă-mă să te strâng în braţe.

(Nu se întâmplă nimic. COLONELUL stă cu braţele desfăcute.)

REGINE *(şopteşte.)* Doarme.
COLONELUL Doarme...!?
REGINE În picioare!
COLONELUL În picioare...! Măi să fie.
REGINE S-a făcut mai suplu, mult, mult mai suplu.

(Se uită fix la el. Deodată el face doi, trei paşi.)

REGINE Şi faţa lui! E atât de cenuşiu la faţă!
COLONELUL Cenuşiu!
REGINE Ca o stafie.
COLONELUL Linişte!
ZWYGART Cât sunt de obosit. Obosit de şase ani de război. Obosit de vremea petrecută în cazanul care a fost Berlinul. Cu patru armate ruseşti în jurul nostru. Americanul ne bombardează noaptea, englezul ziua. Tot timpul urlă sirenele, răpăie antiaeriana, ţâşnesc flăcările, tot mereu, tot mereu, şi o dată, când se lumina de ziuă, cine doarme în faţa Palatului, stă liniştită pe iarba cenuşie şi doarme? O familie de maimuţe. Bombele loviseră grădina zoologică. Am ieşit din adăpostul antiaerian. Am ieşit sufocându-mă, umed, plin de praf, murdar, din vizuina beciului mirosind a gaz şi nu mi-a venit să-mi cred ochilor. Erau răniţi. Plângeau încet. Maimuţele mor în linişte.
(Se duce spre pian.)
Aţi adus muncitori în casă?
(Atinge pianul.)
Toate sunt încă la locul lor. Nimic nu s-a schimbat. Până şi notele mele mai sunt aici, micul Czerny.
(Începe să cânte un studiu.)
Ar trebui să vedeţi Berlinul. Ce-nseamnă Berlinul. Berlinul nu mai există.

II
SECRETARUL

După amiază.

REGINE, HOBY.

HOBY Care va să zică, am scris eu într-adevăr una ca asta? Că individul ar fi o picătură de sânge în circuitul sanguin al poporului său? Ni se întâmplă uneori să devenim o enigmă pentru noi înşine.

REGINE Un coniac, cumva?

HOBY Doamne fereşte, ne mai aşteaptă o lungă noapte de bal. Fără îndoială că eu trebuie să fi scris asta, cu siguranţă, şi nu vreau nicidecum să nu recunosc că vă invidiez pentru memoria dumneavoastră, domnişoară Zwygart. Toată admiraţia!

(Şed amândoi, îşi sorb ceaiul.)

HOBY Îmi închipui foarte bine cât de mult îşi savurează fratele dumneavoastră baia de spumă. Şi-a meritat-o din plin.

REGINE Numai Dumnezeu ştie, da, cât de mult şi-a meritat-o.

(Şed.)

REGINE Şi puteţi într-adevăr să mă asiguraţi că Departamentul nu are nimic de-a face cu asta?

HOBY Eu cred că tema aceasta am pus-o deja ad acta. Dar îmi face plăcere să v-o spun pentru a treia oară. Da, domnişoară Zwygart, pot să vă asigur. Noi nu avem nimic de-a face cu asta, câtuşi de puţin. Ultima noutate aţi auzit-o deja? Senzaţia zilei? Preşedintele Departamentului a reuşit să pregătească o surpriză a balului care va depăşi de departe până şi aşteptările cele mai temerare. Fix la miezul nopţii, Big Band-ul Armatei a şaptea americane ne va oferi un potpourri.

REGINE Ce frumos.

(Şed tăcuţi.)

REGINE Ştiu că vă calc pe nervi îngrozitor de tare, domnule Hoby, dar m-am trezit deodată cu ei aici, cu amândoi. Ca nişte spărgători.

HOBY Oare nu ar fi cu putinţă să fi greşit adresa?

REGINE Astăzi sunt închise toate magazinele, toate instituţiile. Astăzi nu vine nici un electrician.

HOBY Da, într-adevăr. Armele au tăcut în toată Europa, marele măcel a luat sfârşit. Şi exact într-o zi ca asta, dragă domnişoară Zwygart, în această zi istorică de pace şi de bucurie, dumneavoastră vreţi să-l bănuiţi pe preşedintele nostru de metode à la Gestapo?

REGINE Nicidecum. –

HOBY Am să vă fac o propunere. Haideţi să dăm uitării acest incident. Îl îngropăm în inimile noastre. De acord? Tortul e într-adevăr delicios. Dumneavoastră l-aţi făcut?

REGINE Tortul lui preferat.

HOBY Şi l-a meritat, după un post atât de lung.

REGINE Numai Dumnezeu ştie, da, acum trebuie să-l răsfăţăm din răsputeri, pe sărmanul Heini.

(ZWYGART, îmbăiat şi bărbierit, în halat de casă de mătase, intră: râzând, plin de energie, un alt om.)

ZWYGART Hoby, bătrâne! Ce frumos să vă văd. Cum mai merg lucruile, ce mai faceţi?
HOBY Mulţumesc, domnule ministru, mulţumesc.
ZWYGART După cum vedeţi, totul s-a rezolvat cât se poate de bine. Iată-mă acasă, sănătos şi nevătămat. Dar nu aveţi nimic de băut, după cum văd. Un whisky? Sau mai bine un aperitiv? Nici măcar nu vă puteţi închipui ce rezonanţă au cuvintele astea în mine. Whisky! Henry Clay! Aperitiv! În lunile din urmă, trebuie să vă spun că am trăit ca nişte şobolani.
HOBY Prefer să rămân, cu permisiunea dumneavoastră, la ceai.
REGINE Domnul secretar ar dori să se păstreze în formă pentru bal.
ZWYGART Da, balul, marele bal al păcii! Când ar urma să înceapă?
HOBY La ora douăzeci.
ZWYGART Ah, înţeleg. Ne-aţi adus invitaţiile. Dar pentru asta, dragă Hoby, nu ar fi trebuit să mai veniţi în mod special până aici, la noi. Mie, presupun, mi s-ar fi permis oricum să intru.
HOBY Cu siguranţă.
ZWYGART *(către Regine.)* Voi trebuie bineînţeles să mă însoţiţi, tu şi Papà.
REGINE La Berna? La bal?
ZWYGART Dar fireşte, surioară scumpă, iarna vrajbei noastre, iată, a trecut.
REGINE Trebuie să-l întreb pe medicul de stat major.
ZWYGART Da' de unde. Un bătrân războinic ca el o să poate face faţă şi agitaţiei unui bal al păcii!
REGINE Fumul de trabuc e otravă curată pentru ochii lui Papa.
ZWYGART Atunci, dă-i drumul, hai! Întreabă-l pe medicul de stat major. Vreo nişă în care să nu pătrundă fumul de ţigară are să se găsească cu siguranţă!
REGINE Da, bine. Atunci am să telefonez imediat, dacă spui tu.

(REGINE se duce în camera de alături, închide uşa, iese.)

ZWYGART Ce mai face Lukullus?
HOBY Domnul Preşedinte urmează să rostească câteva cuvinte pentru atmosferă în deschiderea balului.
ZWYGART Întotdeauna îl nimereşte pe cine nu trebuie!
HOBY *(îi înmânează lui ZWYGART o mapă.)* Presa de mâine.
ZWYGART Şi invitaţia la bal?
HOBY Dumneavoastră, aici sunt întru totul de acord cu dumneavoastră, nu aveţi nevoie de invitaţie.
ZWYGART Fără mine balul acesta nu ar avea loc.
(Închide mapa.)
Care-i trendul?
HOBY Acţiunile dumneavoastră sunt în cădere.
ZWYGART *(ezită. Deodată foarte rece.)* Mai precis.
HOBY Poporul şi Guvernul Elveţiei îi mulţumesc generalului şi armatei sale pentru abnegaţia şi eroismul cu care au păzit toate frontierele ţării. Aşa scrie Neue Zürcher Zeitung în ediţia de dimineaţă, literal: „Voinţa lipsită de compromis a generalului de a rezista, precum şi capacitatea de apărare şi de luptă a tuturor segmentelor trupelor, menţinută cu cele mai mari sacrificii în stare de alertă zi şi noapte l-au împiedicat pe Hitler şi OKW-ul să vrea să treacă graniţele ţării noastre."
ZWYGART *(încearcă să-şi păstreze cumpătul.)* Generalul.

HOBY Armata.
ZWYGART V-am înţeles corect. Generalul e proclamat strateg, armata e proclamată învingătoare.
HOBY Exact, domnule ministru.
ZWYGART Mă rog, au împuşcat câţiva refugiaţi care s-au strecurat ilegal peste graniţă.
HOBY Din greşeală.
ZWYGART Au pus câţiva amărâţi la zid, aşa zişi trădători de ţară, şi i-au lichidat. Din greşeală?

(HOBY tace.)

ZWYGART Iar principala ocupaţie a acestei armate a fost să se târâie din Tessin până-n Jura, din Jura până-n Tessin, încoace şi-ncolo, încolo şi-ncoace.
(Strigă.) Dumnezeule mare, noi facem la Berlin toată munca, şi la urma unchiaşul ăsta cărunt e declarat eroul războiului, pe care nici nu l-a văzut, nici nu l-a mirosit vreodată, necum să mai fi şi participat la el?!?
HOBY În calitate de colonel, tatăl dumneavoastră s-ar putea număra printre cei ce susţin o astfel de părere.
ZWYGART Nici un singur ziar, care să-mi fie favorabil?
HOBY Vă las mapa aici.
ZWYGART Cum se vede situaţia în cadrul Departmaentului?
HOBY Astăzi, pentru a sărbători ziua cea mare, birourile noastre sunt închise.
ZWYGART Hoby, după prăbuşirea Franţei, armata noastră a fost demobilizată, şi anume exact cu două treimi din efectivul ei. Asta a echivalat cu o capitulare. Dar asta nu a fost de-ajuns! Generalul a vrut să facă o plecăciune şi mai adâncă. El visa la o călătorie la Berlin, la un pelerinaj la Führer!
HOBY O noutate pentru mine.
ZWYGART Poftim? Zile şi nopţi întregi ne-a costat, pe mine şi pe oamenii mei, telefoane, telegrame şi depeşe, ca să le scoatem din cap militarilor noştri senili intenţia de a veni să-l pupe-n cur pe Führer! Poftim, mai stupid de-atâta chiar că nu se poate. Mai întâi demobilizezi, şi pe urmă vrei să negociezi? Mai întâi îţi arunci cărţile din mână, şi pe urmă vrei să câştigi jocul?!

REGINE.

ZWYGART Se aprobă participarea la bal?
REGINE Da, o aprobare specială, cum a binevoit să se exprime domnul doctor – datorită întoarceii tale cu bine.
ZWYGART Frumos. Foarte frumos.
REGINE Încă o felie de tort, domnule Hoby?

(Stau tăcuţi.)

ZWYGART Îţi aminteşti de Hasso von Beeskow?
REGINE *(către Hoby.)* O rudă îndepărtată a mamei noastre.
ZWYGART Foarte îndepărtată.
REGINE Un om de viaţă, cum spunea mama. Ce mai face?
ZWYGART S-a împuşcat.
REGINE În cap?
(lui Hoby.) Avea un cap foarte aparte, trebuie să vă spun. Un cap de poet.

ZWYGART Cu puţin timp înainte de evadarea mea din cazan eram încă lângă el. Şedea în biblioteca lui şi destupa o sticlă după alta, tot ce-avea mai bun în pivniţa lui. De îndată ce se termina războiul, zicea el, avea de gând să se apuce de negoţul de vechituri – sau să-şi deschidă o editură.

HOBY Uimitoare alternativă.

ZWYGART Vremurile astea, spunea el, aveau să ne potopească cu vechituri – şi cu o mulţime de biografii cât se poate de interesante. Un prusac tipic. Pentru ăştia, bunul Dumnezeu locuieşte în camera de alături. Te duci fuga dincolo, şi pătrunzi în acel tărâm, CARE NE IA CU EL PRECUM TORENTE.

REGINE Hölderlin?

(Stau în tăcere.)

ZWYGART *(citează.)* PRECUM TORNETELE CU EL MĂ IA, SFÂRŞITUL A CEVA, CE SE ÎNTINDE CA ŞI ASIA.

REGINE Tăcere!

(Ei ascultă.)

ZWYGART Ce-a fost asta?

REGINE Nimic. Nimic...

COLONELUL.

REGINE Avem musafiri. Secretarul departamental Hoby – tatăl meu.

COLONELUL Mă bucur să vă văd, domnule Hoby. Vreau să spun, să vă avem ca oaspete pel domeniul Zwygart.

ZWYGART Hoby a fost atât de amabil să-mi aducă presa de mâine.

COLONELUL Cenzurată temeinic, nădăjduiesc. Ce de mai reuşesc să mâzgălească uneori animalele astea de cerneală, e de necrezut! Unde sunteţi?

REGINE Aici, Papà.

ZWYGART Eu sunt aşezat aici.

HOBY Nu aş vrea cu nici un chip să vă deranjez, domnule colonel.

COLONELUL Nu vă faceţi probleme. Ochii, vârsta. Corpul ăsta blestemat se usucă din ce în ce mai mult.

REGINE Papà, avem o surpriză pentru tine.

COLONELUL Da, e îngrozitor. Lumea întreagă varsă lacrimi amare, iar eu trebuie să mi le torn în ochi cu pipeta. Corpul ăsta blestemat nu mai vrea să producă lichide.

HOBY Să vă povestesc despre lagărele de concentrare?

(Râde.)

Ca să puiteţi să plângeţi! Azi dimineaţă au transmis un reportaj la Radio Beromünster. Oribil, vă spun. Oribil!

COLONELUL Ce fel de surpriză, Regine?

REGINE Deseară mergem cu Heini cu maşina la Berna.

COLONELUL Direcţia Balul păcii?

REGINE Da. Şi închipuieşte-ţi: Medicul de stat major a aprobat deja participarea ta.

(Se duce la el.) E timpul pentru picături, Papà.

(COLONELUL rămâne pe scaun.)

COLONELUL *(către Hoby.)* Se aude peste tot că aţi avut o mare contribuţie la misiunea reuşită a fiului meu. Cum spunea Clausewitz? De asemenea şi mai cu seamă munca în domeniul din spate – ei, ştiţi dumneavoastră.

REGINE Te rog, vrei să vii acum?

COLONELUL Pentru mine, ştiţi, mai degrabă teritoriul din spatele liniilor a fost o problemă. Tot timpul ne dădea ghes să înaintăm. Ei, doar pentru asta suntem soldaţi. Ne vedem la bal, Hoby?

HOBY Ar fi o plăcere deosebită pentru mine.

COLONELUL Fiica mea mea mai are încă un dans liber, sau două.

REGINE Tată, te rog!

HOBY Aş fi mai mult decât fericit, domnişoară Zwygart.

COLONELUL Treaba asta ar fi rezolvată.

(Se ridică.) Atunci, pe deseară, Hoby. E timpul să-mi refac provizia de lacrimi.

(Se opreşte în uşă.)

La topografie să ştiţi că eram bun. Vreau să spun doar că – să nu vă faceţi o impresie greşită despre mine! Dumnezeu ştie că nu eram deloc nişte viteji de birou, noi ăştia bătrânii, dar la topografie şi la trigonometrie, acolo nu ne arunca nimeni din şa!

(REGINE iese împreună cu COLONELUL.)

ZWYGART Presa a descoperit o nouă Elveţie. Elveţia ca fortăreaţă!

HOBY Ea *a fost* o fortăreaţă!

ZWYGART A fost o casă de bani.

HOBY Să-mi fie cu iertare, domnule ministru, dar datorită meritelor incontestabile ale generalului –

ZWYGART Să ne păstrăm luciditatea.

HOBY Uitaţi că domnul Preşedinte tocmai asta apreciază la mine: luciditatea mea.

ZWYGART E nevoie şi de oameni cu imaginaţie în marea politică. Nu prea mulţi, fereascâ Dumnezeu, dar de câţiva din ăştia tot e nevoie. Lukullus şi cu mine am căzut de acord că ar fi preferabil dacă o serie de motive personale ar face necesară prezenţa mea în patrie.

HOBY Da. Tipic. Îi place să găsească motivaţii personale pentru deciziile politice.

ZWYGART Da. Tipic Lukullus! El a vurt să evite cu orice preţ ca Ambasada să fie cuprinsă în marele faliment al celui de-al Treilea Reich. M-a chemat acasă la timp. Lukullus e prietenul meu, Hoby.

HOBY Fireşte.

ZWYGART Încă ceva, Hoby, o ultimă întrebare numai: Dacă generalul e marele învingător, ce anume se întâmplă, mă rog, cu mine?

HOBY Dumneavoastră vă odihniţi, asta propune domnul preşedinte. Mergeţi în Tessin şi vă tolăniţi sub palmieri, la Locarno.

ZWYGART Pe cheltuiala firmei?

HOBY Domnul preşedinte a dat dispoziţie să vi se reţină un apartament.

ZWYGART Mulţumesc, Hoby. Când trebuie să plec?

HOBY Cea mai bună maşină a firmei e pregătită. Dacă doriţi –

ZWYGART Doresc să trăiesc, Hoby. Nu am nici un chef să zbor în vreo prăpastie dintr-o curbă de pe San Gottardo.

HOBY Sunteţi un şofer excelent, după cum se aude. Iar Lukullus, adineaori aţi spus-o, e prietenul dumneavoastră.

ZWYGART Da. Încă mai suntem prieteni.

HOBY Ne vedem la bal, domnule ministru? E timpul să plec.

ZWYGART Eu nu am conceput, nici nu am decis care să fie politica Neutraliei. Sarcina mea a fost numai, subliniez numai, aceea de o pune în prcatică la Berlin. Există documente care atestă acest lucru.

HOBY Documente, domnule ministru?

ZWYGART Telegrame, scrisori, benzi de magnetofon. Am să-l înştiinţez pe Lukullus de vizita dumneavoastră.

HOBY Nu este nevoie, domnule ministru.

ZWYGART Ne vedem la bal, domnule Hoby.

III
FRATE ŞI SORĂ

Înainte de lăsarea serii.

ZWYGART, în smoching.
REGINE, în orchie de bal. Ea îi aduce fratelui ei paltonul şi fularul de mătase.

ZWYGART Maşina-i aici?

REGINE Încă nu. Poate că a făcut vreo pană.

ZWYGART Da; poate.

(Tăcere. REGINE încearcă să intre în câmpul lui vizual: Aşteaptă s-o laude pentru toaleta de bal.)

ZWYGART De douăzeci de minute ar fi trebuit să ajungă. Nu-mi place să întârzii. Chiar şi de la război m-am întors punct-u-al.

REGINE Punct-u-al.

(Zâmbeşte.)
Nu te-ai schimbat.

(Ei aşteaptă.)

REGINE Îţi plac?

ZWYGART Fiecare femeie are vârsta ei. Atunci devine ea ceea ce este. Una trăieşte asta la douăzeci de ani, tipul Julieta. Alta la treizeci, şi nu de puţine ori auzi de văduve care, cu voaluri negre, cu ciorapi şi jartiere negre, se îndreaptă, plutind, spre cea dintâi împlinire. – Oare ce au ăştia de gând?!

REGINE Avem timp, Heini. Balul începe abia la opt.

ZWYGART Papà unde e?

REGINE A adormit. Dar nu-ţi face griji, asta i se întâmplă în fiecare zi. De-abia l-am terminat de îmbrăcat, că se aşează şi adoarme.

ZWYGART Mai înainte trebuie să trec pe la bar. Toate or să vrea să danseze cu mine, şi ştii doar ce urâte sunt nevestele consilierilor noştri federali; treaz, nu reuşesc să fac faţă.

REGINE Pot să vin şi eu?

ZWYGART Fireşte. Mai întâi mergem la bar, şi abia pe urmă la bal. Înainte de război, barman la Bellevue era un anume Gaston. Interesant băiat. Făcea un Martini-Dry excelent.
(Deodată priveşte fix spre munţi.)
Ce aproape sunt!

REGINE Ca nişte pietre de mormânt.
ZWYGART Poftim?
REGINE Aşa spunea mama de fiecare dată.
ZWYGART Da, îngrozitor Föhnul ăsta, îngrozitor.
REGINE Din partea mea, ar putea să fie şi potop. Sunt atât de bucuroasă. Doamne, cât sunt de bucuroasă!
(Repetă câţiva paşi de vals.)
E bine aşa?
ZWYGART Abia când ajungi acasă, bagi de seamă cât de departe ai fost plecat. Cât de departe, şi cât de mult.
REGINE Să comand un taxi?
ZWYGART Asta am încercat şi eu adineaori.
REGINE Acum, toată Berna se pregăteşte să plece de acasă. Acum trebuie să rămâi pe fir!
(Vrea să se ducă la telefon, se opreşte.)
Da, dar ce ne facem dacă vin amândouă în acelaşi timp, şi taxiul şi maşina de la Departmanet?
ZWYGART Atunci îl aşezăm pe bătrânul domn în taxi iar noi luăm căruţa statului.
REGINE Acum bag de seamă. În sfârşit, eşti din nou acasă.

(Îl sărută uşor pe frunte. Spre camera de alături, iese.)

ZWYGART *(râde brusc.)* Bineînţeles! Căruţele noastre de stat, Regine, ar putea avea anumite dificultăţi pe şosea! Automobile germane! De la Benz!

(În camera de alături, REGINE încearcă să telefoneze. Loveşte în furcă, strigă: Alo! ZWYGART o observă.)

REGINE se întoarce.

REGINE Ştii, Heinrich, ceva nu e în ordine aici.
ZWYGART Stai jos.
(Pune sifon într-un pahar.)
Trebuie să stau de vorbă cu tine.
REGINE Dar nu vreau să beau nimic.
ZWYGART *(ţipă.)* Aşează-te o dată!
REGINE Să ştii că-mi ajunge cât mă şicanează bătrânul.
ZWYGART Scuză-mă.
REGINE E-n regulă, Heini.
ZWYGART Heinrich.
REGINE Heinrich, iartă-mă. Asta-i din cauza Föhnului. Nu mai eşti obişnuit cu Fohnul. Li se bagă oamenilor sub piele.
ZWYGART Sub pielea capului.

(REGINE se duce la fereastră, o deschide foarte puţin. Într-o clipă, Föhnul năvăleşte, şuierând, înăuntru, îi înfoaie rochia. Ea râde.)

ZWYGART Linişte!
REGINE Nu-s decât steagurile.
ZWYGART Eşti sigură?

REGINE Da! O, acum trebuie să mă aşez. Altfel se înfurie, fratele cel mare!

(Ea se aşează, ia cartea, Stechlin al lui Fontane, şi o răsfoieşte.)

Ea a subliniat ceva aici! Ascultă.

(Îi citeşte.) „Dubslav von Stechlicn rămase aşadar văduv. Erau deja treizeci de ani de atunci. La început îi fusese greu, acum însă totul rămăsese departe în urmă iar el trăia 'comme philosophe' după cuvântul şi pilda marelui rege, la care privea în sus, plin de admiraţie, de fiecare dată."

(Închide cartea.) Şi trăia „comme philosophe"...

Ştii ce spunea mama tot timpul? Asta nu e casă, spunea ea, asta-i un casoleum. Trebuie să fi simţit ea, încă de atunci, că zidurile sunt puţin cam groase.

ZWYGART De ce spui asta?

REGINE Poate că de vină e rochia.

ZWYGART Da, bineînţeles! Porţi rochia de bal a mamei...!

(El îi face semn să se ridice. Ea se supune. El o pune să se întoarcă şi ea se întoarce.)

ZWYGART Să revenim la subiect. Aveam intenţia ca, la periferia balului, să mai aranjez câteva lucruri. Mă rog, ceea ce am reuşit eu la Berlin n-o să mai reuşească altcineva prea curând. Din nişte duşmani potenţiali am făcut nişte buni parteneri comerciali, şi anume în modul cel mai simplu cu putinţă. I-am făcut să înţeleagă că nu e cazul să-ţi prazi propria bancă. În seara asta voiam să-mi lămuresc statutul. Germania naţional-socialistă a încetat să mai existe. În felul acesta, ambsada mea se află într-un spaţiu lipsit de un statut juridic, iar eu, şeful ei, eu unde mă aflu?

REGINE Putem să discutăm cu dragă inimă despre asta, acum însă, îmi pare rău, trebuie să facem rost de un *taxi*.

ZWYGART Linia e moartă. Balul s-a dus. S-a dus pentru noi.

(Tăcere.)

REGINE Dumnezeule, şi Papà?!

ZWYGART Manevra se suspendă, îmi pare rău.

REGINE Manevra se suspendă... nu, Heini, asta nu se poate! Una ca asta nu putem să-i facem lui Papà!

ZWYGART Oare eram atât de obosit, încât am văzut fantome, azi dimineaţă? Se vânturau nişte monteuri pe-aici. Doi bărbaţi. Ăsta e stilul nostru. Stilul firmei.

IV
FIRMA

După căderea serii.

ZWYGART, singur.

ZWYGART Domnule consilier federal, dragă Lukullus.

Aceasta este singura posibilitate de a mai sta de vorbă cu tine, ultima cale care a mai rămas deschisă. Vorbesc cu tine prin microfoanele pe care oamenii tăi, oamenii noştri le-au instalat în casa tatălui meu. Până azi dimineaţă am fost convins că mi-am îndeplinit misiunea cea mai dificilă a vieţii mele, aceea de a fi ţinut departe de graniţele noastre războiul, un război mondial. Eroare. Cea mai dificilă misiune a mea începe aici, începe acum, obiectul ei: eu însumi.

Eu am fost omul nostru la Berlin. Partenerii mei, până ieri miniştri, astăzi sunt criminali. Şi eu am fost până ieri ministru. Ce sunt eu astăzi?
Chiar raportându-ne la cele mai înalte exigenţe, misiunea mea nu a decurs tocmai rău. Casele noastre mai stau încă în picioare, la fel şi bătrânii copaci. Ţara aceasta, rog să mi se permită să subliniez, nu am trădat-o, am salvat-o, şi am reuşit asta transpunând în practică, cu toată ştiinţa şi buna mea credinţă, o politică inteligentă: politica *ta*.
Dragă Lukullus, nu mă aştept nici la mulţumiri, nici la discursuri. Eu am realizat, la faţa locului, ceea ce tu ai conceput. Eu am fost acela care a scos castanele din foc, de fiecare dată. Să nu ne amăgim: atunci când faci asta, te murdăreşti pe degete, vesta nu-ţi rămâne nepătată. Cu domnişoara Braun am jucat domino; cu Magda Goebbels am discutat chestiuni legate de o educaţie naţional-socialistă a copiilor iar cu Emmy Göring, repertoriul de la Deutsches Theater. La Palat am avut noapte de noapte frecvenţă înaltă; cu puţin înainte să se crape de ziuă, sentimentul popular-eroic începea să se domolească, până şi la doamne. Eu aveam job-ul meu. Dansam, dăruiam praline şi trufe de la Lindt und Sprüngli. Jucam tenis, jucam golf, jucam şah.
(Rânjeşte.)
Bănuieşti, Lukullus, unde vreau să ajung?
Nici o vorbă despre la doctrine suisse. Nici o silabă despre tratatele comerciale (care poartă desigur semnătura ta), nici un sunet despre toate contractele şi înţelegerile cu Reich-ul. Să vorbim despre toate astea – nu e nevoie de asta, la urma urmelor îl aveam pe Zwygart, iar Zwygart, cine nu ştie, a fost un om bine văzut în Berlinul cizmelor prusace. Stilul lui plăcea. Astfel am răzbit. Astfel am să vorbesc, dragul meu. Trimite-mi un taxi. Trimite-mi te rog un taxi.
Sunteţi aici
Prieteni, vă simt cum ascultaţi. Nimic
Nu s-a schimbat. Pe pian mai zac încă notele mele. Acolo şedea mama, cu spatele spre munţi, şi citea din Stechlin. Şi cartea mai zace încă aici, Stechlin-ul mamei...
(Se duce la bar, îşi mixează un drink.)
Serios acum: Dacă eu
Aş fi răspunzător de acţiunea de ascultare a lui
Zwygart: aici aş fi montat microfoanele, aici
La bar.
Cheers!
(Bea.)
La starea în care se găsesc nervii mei ar trebui să fiu prevăzător. Dar nu-i decât o înghiţitură. Cât un degetar. Medicament.
(Ascultă atent. O rafală violentă de Föhn scutură obloanele ferestrelor. Undeva în casă se trânteşte o uşă. Munţii în ultima lumină a zilei.)

ZWYGART Frumos e aici la dumneavoastră, i-am spus eu Führerului.
El a aprobat din cap cu mândrie. Era pe Obersalzberg, iar ziua era deja pe sfârşite. Noi stăteam la fereastra cea mare. În faţa noastră Alpii, un orizont zimţat, o mare de tăcere şi zăpadă. Blondie, ciobănescul lui, stătea întins în faţa şemineului, şi sub noi, pe terasă, domnişoara Braun juca şotron cu secretarele, hopa-hop. Hitler mi-a spus numele piscurilor lui. Şi noi, elveţienii, obişnuim să respectăm şi să venerăm munţii noştri, am spus eu, Gottfried Keller i-a cântat în chip de altare, „altarele patriei". În plus, am continuat eu, noi eram pricepuţi în frumoasa artă de a scoate capital din stâncile noastre. Führer-ul a ciulit urechea. Eu mi-am prins şansa din zbor. Noi suntem, mein Führer, noi suntem un popor de trezorieri, înrudiţi cu germanii din punct de vedere rasial şi de sânge şi prin urmare din cea mai profundă convingere dornici să adăpostim comorile Nibelungilor în încăperile noastre de stâncă, să le adăpostim şi să le spălăm şi în funcţie de situaţia frontului şi

de cea valutară să le transferăm în ţările aliate. Cu câştig pentru Reich, mein Führer, şi cu câteva procente, acolo, pentru noi.
Apoi am ajuns să vorbim despre creşterea câinilor ciobăneşti. (Şi când mă gândesc că eu unul nu am nici măcare un şoricar, dar nici el nu poate să fie atotştiutor, mi-am spus eu.) O haită tânără, mein Führer, o lăsăm 48 de ore fără mâncare. Apoi aruncăm un singur os în ţarc, iar animalul, care-l ţine în gură la urmă, cel puternic, numai acesta, mein Führer, e demn să fie ales de Zwygart ca animal reproducător. În faţa şemineului, Blondie mârâia, şi din văile ţinutului Salzburg urca, cu umbre albastre, noaptea. Domnişoara Braun mai câştigase încă un joc, iar Führer-ul şi cu mine le-am făcut cu mâna.
Bănuieşti oare, Lukullus, care e oferta mea?
Nici un cuvânt despre la doctrine suisse, nici o silabă despre tratatele comerciale, nici un sunet despre toate acordurile şi înţelegerile noastre cu Reich-ul. Să vorbim despre toate astea – nu e deloc necesar, la urma urmelor îl aveam pe Zwygart, iar Zwygart, cine ar putea nega asta, împărtăşeşte dragostea lui Hitler pentru Wagner, pentru Nietzsche, pentru câinii de rasă.
La bal nu sunt bine venit, bun, se acceptă – am avut şi eu balurile mele, mi-am dansat dansurile. Dar de ce modul acesta brutal de a mă debarca? De ce nu se arată nici unul dintre voi la faţă? Ce aveţi de gând, prieteni?
Cunosc situaţia asta. Ştiu bine ce-nseamnă atunci când se face linişte în jurul cuiva. Ştiu bine ce-nseamnă atunci când ultimul oaspete este un oarecare Herr Hoby. Lingăul ăsta ar folosi orice situaţie pentru a face dovada supunerii lui noii faţă de noua orientare a puterii şi faţă de noua stare de spirit. Da, prieteni, parchetul pe care stau a devenit foarte subţire. Cei ca Hoby s-au întors după cum bate vântul, la bal se vor vedea noi frizuri, maniere noi şi dansuri noi şi atunci se pune bineînţeles întrebarea la ce mai e bun un Zwygart.
Te sfătuiesc cu toată căldura, Lukullus, gândeşte-te la oferta mea. Pe tine nu te costă nimic, pe mine mă costă mult. Eu am puţin de câştigat, tu ai de câştigat totul. Dispune tu o mică audiere, şi eu am să vin cu plăcere, ca să fiu audiat de comitetele şi tribunalele tale speciale. Dacă vrei un lung proces de ştergere a urmelor, are să fie lung, iar dacă inflexibilului judecător de instrucţie i-ar face plăcere să-l prezinte pe ambasadorul Zwygart ca pe un gigolo pus numai pe plăceri, interesat doar de dansuri şi tenis, poftim, sunt gata să apar la bară în pantofi de lac, pomădat din creştet până-n tălpi. Nu te las eu baltă, Lukullus, eu sunt prietenul tău, un prieten, un prieten bun...
(Cântă câteva măsuri ale cântecului formaţiei Comedian Harmonists.)
Iată că m-aţi şi adus până aici! Acela pe care-l luaţi drept trădător devine deja un trădător. Credeţi voi. Nu! Circumstanţele o cer. Circumstanţele, şi statul pe care-l slujesc, şi fireşte prietenia noastră, prietenia mea pentru tine, Lukullus, o cer, ca eu să fiu gata să preiau rahatul tău asupra persoanei mele. Dar în faţa tribunalului, domnule Consilier federal, mă auziţi? În faţa tribunalului! Nu la cimitir!
Nervii mei.
(Bea.)
Sfâşiere.
Nu mai e nici urmă din Eul tău
În adăpostul antiaerian. Ci numai
Frică. Un ghemotoc de aşteptare şi frică.
Şi ce anume aştepţi?
(Imită zgomotul unei bombe.)
Tşşiiuuu paff aştepţi lovitura în plin, spărtura-n tavan, gura asta plină de foc. Te pârjoleşte cu respiraţia ei. Face din tine o păpuşă neagră, lipicioasă. Mai întâi în imaginaţie, în creierul tău, aici, sunteţi aici? Da, în tavan se află microfoanele, în lustră!
(Spre tavan, plin de veselie.) O scăpare, am dreptate?

Esprit de corps, sunt unul de-al nostru! Un taxi pentru Berna – şi trecem cu buretele peste toată povestea! Noroc!
(Bea.)
Nu, aia n-a fost nici o greşeală, dragă Lukullus. Vorbesc de frontieră. Vorbesc despre faptul că oamenii tăi – oamenii noştri! – m-au obligat să aştept în spatele barierei noastre de la frontieră mai mult de o oră! Da, ca pe un vagabond, ca pe un evreu refugiat m-aţi lăsat să aştept, şi eu te întreb pe tine – te-ntreb: Aşa se tratează omul cel mai important? Aşa se tratează un prieten? Răspunde-mi! E corect?
Nu vrea deloc să-mi intre în cap, nu reuşesc şi pace! Reuşisem să trec printre liniile ruseşti, peste râuri fără poduri, prin zile negre de fum şi nopţi luminate ca ziua şi să ajung nevătămat şi fericit la graniţa patriei noastre, şi ce anume, mă rog, se întâmplă la graniţa asta? Ea refuză să se deschidă pentru Zwygart, ea rămâne închisă, mai mult de o oră. Am stat în faţa sulurilor de sârmă ghimpată, în faţa barierelor propriei mele patrii. Să mori de râs. Eu, omul căruia ţara asta nu-i datorează chiar aşa de puţin, aşa cum cred că mi-e permis să remarc, stăteam rezemat de radiatorul Studebaker-ului meu şi aveam voie să mă holbez dincolo la soldaţii noştri care moţăiau, la turnurile bisericilor, la paşnicul sat de frontieră. Fie că mă crezi sau nu, Lukullus – eu nu am înţeles semnalul, avertismentul, şi chiar dacă l-aş fi înţeles: Cu toate astea aş fi venit acasă. Tatăl meu este bolnav. E bolnav de moarte. La amândoi ochii: cancer.

(Bate la uşă.)

ZWYGART Sunt ocupat.

REGINE.

REGINE Te rog să nu-ţi ieşi din fire, Heinrich – o face, spune domnul şef de post, numai şi exclusiv pentru protecţia noastră.
ZWYGART Poliţia.
REGINE Da.
ZWYGART Liniile telefonice tăiate, casa înconjurată.
REGINE Dar totuşi numai pentru protecţia noastră! Ei vor să evite ca să ni se-ntâmple aşa cum i s-a întâmplat sărmanei doamne Tüderli. Tüderli e nemţoaică. În orice caz, născută-n Germania.
ZWYGART Şi ce ne interesează pe noi?
REGINE Chiar adineaori, spune domnul şef de post, au târât-o în piaţa satului, pe doamna Tüderli.
ZWYGART Deci aşa stau lucrurile. Îl cunoşti?
REGINE Nu. Nu e de-aici din sat.
ZWYGART Ăsta e stilul nostru. Stilul firmei.
REGINE *(ascultă.)* Auzi?
ZWYGART Nu. E linişte.
REGINE *(şopteşte, cu-n zâmbet.)* Föhnul! Doamne ajută, Heini, în sfârşit s-a potolit...!

(Iese pe balcon.)

ZWYGART *(în sus spre lustră.)* Felicitările mele! Foarte bine lucrat.
(Ridică paharul.)
Planul ar putea fi conceput şi de mine, desăvârşit până la capăt!
Noroc!

(Riciă paharul.)
O singură telegramă a fost de ajuns ca să mă atragă în patrie, în sânul familiei, în capcană:
„Tata grav bolnav, cancer ocular, Regine."
Cancerul ăsta a fost o momeală. Eu am înghiţit-o.
Ar trebui să mă trezesc.
(Se stropeşte cu sifon pe faţă.)
Trezeşte-te o dată.

(Jos în sat se aude un clopot.)

REGINE. Apoi, în uniformă de gală, COLONELUL.

(Alte clopote.)

REGINE Auzi, Heini? Auzi, ce frumos?
COLONELUL Sunt clopotele păcii!
REGINE Ţie trebuie să-ţi mulţumim pentru că încă mai bat clopotele noastre, pentru că turnurile noastre încă mai sunt în picioare.
COLONELUL Ce se-aude cu maşina, copii? E timpul să ieşim din cazarmă. Obiectiv: Oraşul!

(Dangăt jubilativ de clopote de aproape şi de departe. Pe piscuri sunt aprinse focuri.)

REGINE Tu plângi!
ZWYGART Sifon, surioară scumpă. Plâng sifon.

V
TATĂ ŞI FIU

Noapte.

ZWYGART, COLONELUL.

COLONELUL Trebuie c-am adormit. Mi se întâmplă mai des în ultima vreme. Regine unde e? Îmi place să fiu punct-u-al.
ZWYGART Punct-u-al.
(Surâde.)
Nu te-ai schimbat. S-a făcut târziu.
COLONELUL Atunci să pornim!
ZWYGART Foarte târziu. Aproape douăsprezece.
COLONELUL Miezul nopţii.

(Din sat se aude cântând o orchestră.)

ZWYGART Şi ăştia în sat sărbătoresc pacea.
COLONELUL Bine. Atunci să coborâm în sat. Auzi? Încă mai dansează, sătenii noştri, beau şi dnasează. Regine!

ZWYGART Există o problemă, Papà.
COLONELUL Nu se admite! –

ZWYGART Ascultă-mă! –

COLONELUL Nu se admite, punct, basta. Ar fi în stare să-şi taie pur şi simplu un picior, săraca Regine, sau chiar pe amândouă, numai să mai danseze, să mai râdă o dată. Ca nişte prizonieri stăm aici amândoi. Legaţi de casa asta, din cauza blestemaţilor ăstora de ochi ai mei. Sunt bătrân, Heini. Eu am terminat-o cu balurile. Dar Regine! Ea trebuie să se arunce în vâltoarea vieţii, Regine, să trăiască în sfârşit. Este îngrozitor să îmbătrâneşti fără să fi cunsocut iubirea. Pentru o femeie, este îngrozitor.

(Şed, tăcuţi.)

COLONELUL A fost destul de neruşinat Hoby, nu găseşti?

ZWYGART Asta nu înseamnă nimic.

COLONELUL Aluzia la lagăre, aia nu înseamnă nimic?

ZWYGART E doar invidia. Noi scormonim în viaţa clocotitoare şi plină de culoare, iar domnii secretari şi subsecretari – uită-te şi tu la el! Unul ca ăsta se umple de praf între manşetele lui scorţoase. Prima oară când am vizitat un lagăr – trebuie să fi fost anno 39, în primăvară, chiar la începutul perioadei mele berlineze – le-am dus apă de bărbierit. Pentru fiecare deţinut elveţian al lagărului de concentrare, în numele şi din însărcinarea guvernului nostru, o sticlă de Pitralon. Cel mai penibil moment din viaţa mea! Stăteam pe platoul de apel, lângă mine duduia Brütsch. –

COLONELUL Aia pieptoasă?

ZWYGART Exact, şi căram în fiecare mână câte o geantă, şi în fiecare geantă câte zece sticle de Pitralon. Se holbau cu atâta jind la genţi, sărmanii deţinuţi, eu a trebuit să le înmânez sticluţele cu apă, fie că voiam sau nu. Nu mai putem să mergem în sat. Niciodată. Îmi pare rău.

COLONELUL *(nevoit să se aşeze.)* Nu mai putem în sat. Niciodată...

ZWYGART Da.

COLONELUL Pur şi simplu am mirosit ceva. Laşul ăsta blestemat de medic de stat major! Ţie ţi-a spus adevărul.

(Îşi dă jos ochelarii, zâmbeşte.) S-a terminat, nu-i aşa? Altcineva are să-mi cânte mie, în curând.

(Deasupra munţilor se revarsă, albă ca osul, lumina lunii. ZWYGART îi dă un pahar, ciocnesc.)

COLONELUL Eu cred că şi dincolo tot pământ este. Un fel de Asia, dar mai fierbinte. Mai întinsă. Mai înaltă; mai adâncă.

ZWYGART Se pune doar întrebarea dacă avem hârtiile necesare, viza.

COLONELUL Au o politică mult mai relaxată în privinţa azilului, dincolo. Până acum, cred eu, au lăsat pe oricine să intre.

(Se ridică.)

Aşa. Destul ne-am văicărit acum. Principalul e că ai scăpat cu bine din cazanul Berlinului.

(Râde.)

Totul pe dos, dacă stai să te gândeşti. Tatăl tău şi-a dedicat viaţa armatei, dar tu, diplomatul şi eroul de salon, trebuie să-ţi croieşti drum printre liniile ruseşti!

ZWYGART Da, totul pe dos.

(Apucă mâna tatălui său.)

Mi-e frică, Papà.

COLONELUL Asta nu se poate! Ia uite, aici, am lacrimi! Proprii, lacrimi produse de mine! Uite!! Sincer să fiu, n-aş fi crezut că te afectează atât de tare, atunci când bătrânul tău ajunge să vorbească despre moartea lui. Heinrich, asta e cea mai frumoasă noapte a vieţii mele. Am un fiu.

ZWYGART Fix la ştirile de dimineaţă trebuie să mă fi împuşcat.

(Jos în sat se aude din nou muzica de dans.)

COLONELUL Eşti sigur că ştii ce spui, Heinrich?
ZWYGART Cred că da. Ca şef al departamentului, şi eu aş fi procedat exact la fel. Îl încununăm pe general ca pe marele învingător, şi în ceea ce priveşte rahatul, tot rahatul ăsta blestemat, care se lipeşte de toate degetele noastre, de vestele şi de limbile şi de dosarele noastre, poftim, de ăla scăpăm în modul cel mai simplu cu putinţă. Cu rahatul ăsta umplem groapa lui Zwygart. De altfel, fiindcă tot veni vorba, ai fi atât de amabil să-mi împrumuţi pistolul?
COLONELUL Pistolul meu...?
ZWYGART Cred că şi asta face parte din plan. M-au adus aici printr-o telegramă, în faţa ţevii pistolului tău de serviciu. Muncă de cea mai bună calitate, nu găseşti?
COLONELUL Asta-i o nebunie.
ZWYGART Realitate. Având în vedere meritele mele faţă de poporul şi guvernul Elveţiei, mi se permite să mă lichidez singur.
COLONELUL Nu pot să cred. Nu pot să înţeleg! Heinrich!

REGINE, aducând nişte tartine.

REGINE Aţi vorbit despre mine?
ZWYGART Nicidecum!
REGINE Ba da, Heini. Simt eu că aşa e. Tot timpul aţi vorbit numai despre mine. Dar vă rog, n-aveţi decât să-i daţi înainte. Nu vă abţineţi. Doar pentru asta sunt aici, pentru ca domnii să-şi şteargă cizmele de mine. Pentru asta sunt destul de bună şi eu. Vrei una?
(Îi oferă tatălui ei o tartină.)
Dar asta ce mai e?! Ce văd aici? Ai lacrimi?
COLONELUL Da, închipuie-ţi, lacrimi proprii, produse de mine însumi!
REGINE Aşa deci. Şi cum a reuşit el asta, acest fiu ah atât de iubitor, ah atât de bun, întors în sfârşit acasă din război şi primejdii?
COLONELUL Cu mijloace cinstite, nu-i aşa, Heini?
ZWYGART Am râs, asta am făcut!
COLONELUL Am râs cu lacrimi.
ZWYGART Pitralon!
COLONELUL Heini, închipui-ţi numai, le-a dus compatrioţilor noştri Pitralon în lagărul de concentrare.
REGINE Pitralon?
ZWYGART În numele şi din însărcinarea guvernului nostru, serios.
REGINE Şi ei ce-au făcut cu el? Şi-au uns căpăţânile?
ZWYGART L-au băut.
REGINE L-au băut?
COLONELUL Da! L-au băut! Heini i-a înmânat personal fiecăruia sticluţa lui.
REGINE Dumnezeule mare! Asta înseamnă că după aia s-au *îmbătat* cu toţii?!
COLONELUL/ZWYGART Bineînţeles! Beţi ca porcii! Morţi de beţi! Beţi pulbere!
REGINE Şi ţie nu ţi-a fost *ruşine*, Heinrich?

(ZWYGART se aşează la pian.)

ZWYGART Nu, nu mi-a fost ruşine! Sunteţi gata?
REGINE Dar nu se poate acum, dragilor. Mâine!

COLONELUL Mâine s-ar putea să fie deja prea târziu. Am dreptate, Heini?
ZWYGART Absolut. La dorinţa repetată a comdantului, doi, trei – şi!
COLONELUL Atacaţi!

(REGINE, acompaniată de ZWYGART, cântă cântecul Gilbertei de Courteney.)

REGINE C'est la petite Gilberte
Gilberte de Courtenay...

VI
ASIA

În zori.

ZWYGART, singur.

ZWYGART De ce tăceţi? Sunteţi muţi?
Muţi. Sunt muţi cu toţii. Oare nu poate nimeni să-mi spună, nici măcar unul singur, de ce mă sacrificaţi? Care e vina mea?
(Orbit de faruri, îşi acoperă ochii.)
Ah, aici eraţi!
Fiţi bineveniţi. Îmi pare bine să te văd, Lukullus, salut, salut!
Aici sunt. Care anume
Vă rog, este crima mea?
Sudoare. Sudoare
În ceafă. Nu, nu sunt eu ăsta. Nu mai
Sunt eu ăsta. Eu
Mi-am îndeplinit datoria. Eu mi-am făcut
Munca mea. Lichidarea mea
Trebuie s-o rezolve altcineva, voi, prieteni
Asta depăşeşte loialitatea mea
Acum e rândul vostru să puneţi mâna pe cuţit, îmi pare rău, vestele voastre, degetele voastre or să se murdărească. Mă auziţi? Sau nu vorbesc destul de tare, sau poate prea repede?
Duceţi-mă în munţi! Faceţi-mă să dansez! Vă rog, eu vă livrez ceea ce vă trebuie, vă servesc mărturisirile mele, sunteţi pregătiţi, mă auziţi?
Declaraţie! Domnule consilier federal, dragă Lukullus. A fost hotărârea mea personală, de a-ţi urma instrucţiunile, de a mă supune ordinelor tale. Tu ai conceput la doctrine suisse, eu am pus-o în practică. Acesta, spune prietenul meu, poetul Reinhold Schneider, este blestemul epocii noastre: că nu te poţi întâlni cu o putere malefică în interiorul cercului ei de atracţie, fără să pactizezi cu ea. Da, acesta este blestemul. Eu m-am întâlnit cu puterea malefică în interiorul cercului ei de atracţie. Eu am pactizat cu ea.
A fost bine?
Poftim, pot şi altfel.
Declaraţie! Mărturisesc că am trădat principiile şi morala politicii noastre. Am riscat răul, ca să fac binele. Copiii noştri trebuiau să trăiască. Casele, copacii, trebuiau să rămână-n picioare. Pentru asta am trăit, am futut, am dansat. În mod arbitrar şi iresponsabil, aşa cum rog să mi se permită să mărturisesc, am întors pe dos politica oficială de rezistenţă cu orice preţ transformând-o în contrariul ei. A fost mai bine aşa? Poftim, puteţi s-o aveţi în triplu exemplar, se iscăleşte imediat, semnat: Zwygart. Să nu ne facem iluzii. Doar ştiu şi eu ce vă interesează în realitate. Dar nu cu

mine! Mai întâi vreau o propunere de la voi, şi abia pe urmă – ca să ne înţelegem cum se cuvine: abia când am să stau faţă-n faţă cu un prim om de la firma noastră, sunt dispus să predau o parte din frumoasele dosare şi benzi de magnetofon ca obiect de negocieri.
Ai înţeles, Lukullus?
Aştept un semnal, Lukullus. Aştept să laşi să sune telefonul – dă-mi de-nţeles că asculţi şi tu! Pune să sune telefonul. Te rog! Sau vrei să le povestesc urechiştilor, stenografilor, tot ce ştiu eu, Lukullus?
Te avertizez. Vocea mea or s-o-nchidă în camera blindată, or s-o îngroape-n munţi. Într-o bună zi, însă, poate peste cincizeci, poate peste o sută de ani, Zwygart are să se-ntoarcă din uitare. Atunci, vocea mea va striga numele tău: Lukullus, Lukullus, cine a vrut să supună această ţară protectoratului german? Cine i-a închis pe emigranţii noştri în lagăre? Cine a cenzurat presa? Cine este colaboratorul, Lukullus, cine este trădătorul, tu sau eu? Tu sau eu? Lukullus, te avertizez pentru ultima oară: Dau totul pe faţă! Menţionez numele tău, Lukullus, şi am să dau cifre. Cine s-a îmbogăţit în aceste vremuri grele şi pline de măreţei? Cine şi-a îndesat trezoreria cu cadavre, cu oase, cu piele şi cu ochi şi cu sânge?
Tu nu eşti la bal, Lukullus, am urechea ta, Lukullus, da, da! Acum!! Paşi –
(Bucuros.) Lukullus! Lukullus, tu eşti?
(Îşi pune halatul, aleargă la uşă, râzând.)
Bine ai venit, dragul meu - -

(Tăcere adâncă.)

ZWYGART Rămâi cel care eşti. Niciodată nu poţi fi apucat, nici o faţă, un zero, rien. Cine vrea să te scuipe, scuipă în vânt. Cine vrea să-ţi tragă un şut în coaie, loveşte în gol. Democraţie. Domnul Nimeni domneşte în Ţara nimănui; dictatura ta e totală, puterea ta fără margini, un gaz, o otravă, care nici măcar nu pute, şi totuşi este aici, aici, pretutindeni, nu-i ţară asta, e o fâşie a morţii, igiena desăvârşită, iar acum? Ce-o să fie mai departe? E frig aici afară şi e tăcere. O sticlă goală licăreşte în prima lumină a zilei. Departe urlă în câine. Aici sunt acasă.
În Asia
Acasă? Aici? Nu, exclus, dar peretele – cunosc eu acest perete fără tablouri, podeaua fără covor, vuietul îndepărtat al bătăliei. Da! În Palat
Mă găsesc, şi prea târziu
Am ajuns, fără speranţă de târziu, 28 februarie 1945. Vizită la Ribbentrop, ultima bătălie, ultima afacere.
Pretutindeni spărturi, aerul îngheţat, acoperişul o gaură, picură zăpada înăuntru, şi foc, fum, sirene, mă tot împiedic urcând scările, de dărâmături, de cadavre, von Steengracht, secretarul de stat, mă prinde în hol, eu, spune el, am fos tun adversar al regimului, eu dau din cap, mă grăbesc mai departe, sfârşitul este aproape, domnule ministru Ribbentrop, Reich-ul dumneavoastră se prăbuşeşte.
La care el: Dacă nu ne livraţi orezul, domnule ambasador Zwygart, trupele noastre care se revarsă-napoi, nu vor mai respecta graniţele dumneavoastră.
Înţeleg, domnule ministru Ribbentrop, aveţi nevoie de orez, vă rog foarte mult, căte tone să fie?
Şi Messerschmidt-urile!
Şi Messerschmidt-urile.
Şi banii, strigă el, unde sunt banii noştri?
Să rămânem, spun eu, la capitolele orez şi aparate de zbor.
Banii!
Aici există din păcate o problemă.
Banii noştri, strigă el, vreau banii!

Desigur, domnule ministru Ribbentrop, v-aş ruga totuşi să-mi permiteţi să vă supun atenţiei – vremurile sunt proaste, foarte proaste.
Conturile?
Blocate, domnule ministru Ribbentrop, o măsură trecătoare, pe care am considerat că trebuie s-o luăm pur şi simplu şi exclusiv pentru apărarea intereselor dumneavoastră, pentru protecţia dumneavoastră într-o anumită măsură, în timp ce orezul şi avioanele, aşa cum rog să-mi permiteţi să subliniez, vor fi livrate chiar astăzi: haideţi să vorbim mai bine imediat despre cifre, câte Messerschmidt-uri, domnule ministru Ribbentrop, şi orezul, domnule ministru, câte tone?
Şi pentru asta să fiu eu sacrificat? Pentru că am vândut orez? Pentru că am preferat să livrez câteva Messerschmidt-uri, în loc să livrez o ţară întreagă?
În fond, la ce v-aţi aşteptat? Să-l scuip pe domnul ministru în faţă?
Lukullus, îţi promit să nu mai părăsesc acest casoleum, niciodată. Accept arestarea mea: arest la domiciliu pe viaţă. Sora mea are să mă aprovizioneze. Are să fie ea îngrijitoarea mea. Un lucru minunat pentru asta mică! Acolo are să stea, cu spatele spre munţi, şi are să-şi citească Stechlin-ul, exact ca mama, tot mereu Stechlin-ul, cartea despre ţara cea îndepărtată, lipsită de munţi.
Ce zici de propunerea asta, Lukullus? Tatăl meu n-o mai duce mult. –

REGINE, cu un palton.

ZWYGART *(nu o observă.)* Aşadar avem timp unul pentru altul, timp, să ne torturăm, să ne omorâm. Dorinţele ei ofilite, dorul ei sugrumat, foamea ei lacomă de viaţă, de bărbaţi, de copii – totul are să se mai trezească o dată în ea, şi ceea ce se trezeşte aici, asta e ură. *Ură!* Ură, prietene, care îţi garantează că nu mai ies niciodată de aici.
(O zăreşte pe REGINE, surâde.)
Vorbesc cu Lukullus. O ţigară? Un whisky? Ce-ai de gând? Vrei să te duci în sat? Suntem înhcişi aici. Peste tot poliţie, Reginchen, Poliţia cantonală, iar câinii ei sunt răi. Du-te la culcare acum.

(REGINE tace.)

REGINE Lasă-mă. Dă-mi drumul!
ZWYGART Nu despre tine vorbeam.
REGINE E-n regulă.
ZWYGART Pe cuvântul meu de onoare. Îi povesteam lui Lukullus despre mama. Ea ura casa asta. A fost nevoie să fugă afară din pielea ei, aia uzată, chinuită de erupţii, ca să ajungă în sfârşit afară, cu picioarele înainte. Te mai gândeşte câteodată la mama?
REGINE Nu.
(Deodată izbucneşte în râs.)
După ce a murit am spălat-o pe mama. Aici, sub sâni, era un pic gălbuie. Am încercat să spăl gălbeneala, mai întâi cu o cârpă, pe urmă cu peria. Atunci, deodată, mama a deschis ochii.
ZWYGART Mama, cea moartă?
REGINE Da, mama cea moartă!
ZWYGART Deschide ochii?
REGINE Uite-aşa s-a uitat.
(Se holbează, izbucneşte în plâns.)
ZWYGART Eşti îngrozitor de ordinară.
REGINE A trebuit să-i lipim pleoapele cu plasture. Sunt lucruri care se mai întâmplă uneori, a spus medicul de stat major. Acum însă trebuie să plec, scuză-mă.
ZWYGART Spune-mi ce vrei să faci în sat!
REGINE Mă doare cum mă strângi! Am auzit totul.

(El îi dă drumul. REGINE iese repede.)

ZWYGART Regine! Aşteaptă! Regine!!
Or să te împuşte ca pe un câine. Ştiu eu, Regine, ştiu eu, cunosc eu firma. Rămâi aici. Te rog, rămâi aici, pot să-ţi explic, e o neînţelegere, ţi-o jur.
(Ascultă.)
Acum e jos.
(Ascultă.)
Uşa.
(Îşi astupă urechile.)
Nu trageţi. Vă rog să nu trageţi...

(Păsările încep să ciripească.)

ZWYGART Cu puţin timp înainte de Crăciun m-am plimbat prin grădina zoologică. În grădină era linişte. Pe pajiştea ninsă zăcea un hipopotam, slab de i se vedeau oasele. În cuşca leilor zăceau lei carbonizaţi. Şi mai văd şi acum înaintea ochilor ursul brun, e slăbit, slăbit de moarte, şi cu toate astea are ceva vesel, un aer de circ, o pasăre îi ciuguleşte urechea. În noaptea asta, la balul păcii, Neutralia îşi arogă o nouă parolă. Mai bine un război curat, vă spuneţi voi, decât o politică murdară!
Dincolo de bine şi de rău
Zwygart a riscat ce-a avut el mai bun
Propria lui persoană
Să vă servească el acum
Capul
Hopşaşa pe tavă
Şi gata cu el.
Vivat! Sieg Heil! Ajutaţi-i generalului să-şi pună scutecele! Şi sus acum, sus bătrâne domn, sus în şa! Să dea Dumnezeu să rezişti cu bine la parada victoriei!

(În depărtare tobe.)

ZWYGART Nu. Nu, nu vreau! Într-o bună zi murim cu toţii, spune Augustin, numai nu astăzi, adaugă el. Nu acum. Te rog.
Declaraţie. Eu am contracarat, după cum rog să mi se permită să subliniez, contrar raţiunii şi conştiinţei mele, politica de rezistenţă şi de apărare cu orice preţ a generalului şi mi-am trădat astfel patria în mai multe situaţii. Pentru că s-au îndurat să-mi facă favoarea să mă lase să mă lichidez singur, îmi exprim gratitudinea faţă de poporul şi guvernul Elveţiei. Gata. Cortina. Finis. Nu e ăsta sfârşitul. Sfârşitul lui Heinrich Zwygart e şi mai groaznic.

VII
DIMINEAŢĂ. APOI IARNĂ

ZWYGART.
REGINE, în rochia de bal, cu un palton. Vine de afară.

REGINE Au plecat.

ZWYGART Cine –
REGINE Poliţia. La serbarea din sat au fost cioarpi de nailon la tombolă.
ZWYGART Mare lucru. Eu mă lupt aici pentru viaţa mea, iar tu – mare lucru!
REGINE L-am căutat pe medicul de stat major.
ZWYGART Nici el nu are cum să mă mai ajute.
REGINE Pentru Papà l-am căutat.
ZWYGART Papa. Sărmanul Papà. Fir-ar să fie de treabă, Regine, eu sunt tânăr! Eu sunt la jumătatea vieţii!
REGINE Şi eu.
ZWYGART Plângi cumva?
REGINE Salivă. Scuipat.
ZWYGART Porcii ăştia. Porcii ăştia blestemaţi. Mie îmi datorează viaţa lor.

(Din nou se aude toba.)

ZWYGART Nu mă lăsa singur.
REGINE Trebuie să am grijă de Papà.
ZWYGART Rămâi aici! Te rog!
REGINE Pleacă la Locarno, la Parkhotel. Întinde-te sub palmieri. Odihneşte-te.
ZWYGART Îmi vine să vărs. Îmi vine să mai fac şi alte lucruri. Tu nu auzi? Plutonul e pregătit. Au ridicat piedica la arme. Şi ce spune sora mea? Ce spune propria mea soră?!?
REGINE Eşti bolnav. Firma te-a îmbolnăvit. Pe noi toţi ne-a îmbolnăvit.

(ZWYGART îi arde o palmă. O clipă, ea stă înmărmurită. Apoi, ea îi dă palma înapoi: răsună.)

REGINE Am aşteptat cu bucurie să te întorci acasă, ani de zile am aşteptat, noapte de noapte. Nu sunt evlavioasă, nu cred în nimic, la fel ca şi tine. Dar mi-a fost frică, Heini, pentru tine mi-a fost frică. Pentru tine – pentru tine am trăit. Rugăciunile mele au fost auzite. Tu eşti din nou acasă. Tu? Nu, ăsta e altcineva. O ruină, o epavă.
ZWYGART Toba, Regine. Asta e toba *mea*.
REGINE A ta? Vai, pardon. Ei îţi dedică ţie, marele învingător, o paradă, o paradă a victoriei, pam-pa-ra-ra-ram-pam-pam! Trezeşte-te! Trezeşte-te o dată!!!
ZWYGART Sunt treaz. Încă mai sunt treaz... *evreii*! Regine, asta-i soluţia. Îi chemăm în ajutor pe *evrei*. Du-te imediat în sat, Regine, du-te! Nu. Am să mă duc chiar eu. Există telefon în sat? Paltonul meu! Regine?

(Ea a dispărut, a ieşit.)

ZWYGART Mai întâi am să-l contactez pe – fir-ar să fie, cum îl cheamă! Şi ea, o căprioară cu ochii de jar, bucle negre, industria textilă. Orişicât, tablourile ei au fost duse la loc sigur, geamantane întregi de bijuterii, întreaga avere. Oh, ei n-au uitat asta! Pentru aşa ceva au o memorie bună, evreii, o memorie al naibii de bună, în special pentru cifre, pentru sume, pentru dobânzi! Finkelstein! Îl cheamă Finkelstein!
(Îşi îmbracă grăbit paltonul.)
Unde mi-e fularul?
Nu. Nu, familia Finkelstein n-a ajuns. Numai valizele lor, numai bijuteriile, numai tablourile. Pot să stau de vorbă cu tablourile lor, desigur, dar pot oare tablourile să-mi vină în ajutor? Sunt geamantanele lor, paltoanele lor în poziţia de a interveni pentru Zwygart? Interveniţi pentru mine, voi, tablouri, rugaţi-vă pentru mine, voi, pălării, voi paltoane, voi brăţări implorați pentru Zwygart.

La urma urmelor, voi aţi ajuns. Pe voi v-am rugat să ne treceţi graniţa şi să poftiţi în trezoreriile noastre, v-am depozitat confortabil şi în siguranţă în stâncile noastre. Spuneţi o vorbă, voi, preţioaselor, numai o singură vorbă! Oare e drept ca ei să mă sacrifice pe mine, salvatorul lor, ca pe ultimul trădător?

COLONELUL.

COLONELUL Priveşte grădina, Heini. Ea e opera mea, opera vieţii mele. Dumnezeule, te superi mereu din cauza melcilor, dar când vezi picăturile de rouă, care sclipesc şi strălucesc acum ca nişte lacrimi – oare nu compensează ele supărarea, înzecit, însutit, înmiit? Azi noapte m-am tot gândit. Nu îndrăznesc ei să se atingă de tine. Nu vor ăştia să se murdărească pe mâini, o, nu. Stau cu un ochii pe tine, şi urechea lor, aşa cred, îţi ascultă sforăitul, pârţurile, căscatul. Dar e chiar atât de rău lucrul ăsta, dragul meu? Dumnezeule, m-am obişnuit eu până şi cu mama voastră de-a lungul anilor, cu apucăturile ei, cu marotele ei. Ea lăsa mereu lumina să ardă, milioane de kilowaţiore, dar mă rog – dacă vrei să supravieţuieşti, trebuie să te ţii de femei. Ele se orientează după realităţi. E vorba de burta lor, Heini. Burta lor produce realităţi. Ia-ţi o femeie. Ocupă-te de trandafiri.

(Din nou începe toba.)

COLONELUL Toba! Un moment măreţ, Heini, un moment istoric. Ăsta e generalul. Generalul ne cheamă la Berna. Cu toba ne cheamă la Berna – la marea paradă!
(Iese pe balcon.)
Cafeaua am s-o beau aici. Şi să-mi aducă şi un trabuc, un minunat Henry Clay! Războiul s-a terminat. Noi ne-am păstrat fortăreaţa intactă. Într-o astfel de situaţie, chiar şi medicul de stat major trebuie să-i acorde unui bătrân militar permisiunea unui trabuc.

(Afară pe balcon COLONELUL se întinde într-un şezlong. O dimineaţă de primăvară de mătase albastră. Păsările ciripesc.)

REGINE.

REGINE Peste noapte, Zwygart a fost dat uitării. Şi uitat a rămas. Căci din uitarea oamenilor, spune poetul, nu se mai întoarce nimeni, la fel de puţin ca şi din veşnicie.
(Ea închide uşa cu geam care dă în balcon.)

ZWYGART Pur şi simplu nu înţeleg. Până în ultima zi de război am fost activi. Noi le-am derulat afacerile lor financiare, le-am priodus Messerschmidt-urile, le-am cumpărat cărbunii, le-am livrat orez, brânză, rufărie curată, şi acum, peste noapte, suntem un popor întreg de luptători în rezistenţă?
Bineînţeles. Avem nevoie de un trecut în care să putem crede.
(Zâmbeşte obosit.)
Da; poate.

REGINE A trebuit să încheiem un fel de legământ cu amărărciunea. Cu amărăciunea a trebuit să – să colaborăm.
(Chicoteşte.)

(Se face iarnă. Cade zăpada. ZWYGART se aşează la pian.)

REGINE Papà a murit puţin mai târziu, seara, aşa spre ora zece, pe la nouă şi jumătate. În noiembrie trebuie să fi fost. Sau octombrie?
În orice caz, ningea deja.

(Tăcere. Şed nemişcaţi.)

REGINE Chiar de tot nu a renunţat fratele meu la speranţa de a mai fi reabilitat. Apoi a obosit. A îmbătrânit repede.
(Deschide Stechlin-ul.)
Ultimele sale luni, Heinrich şi le-a petrecut la pian. Eu şedeam aici pe scaunul ăsta. Cu spatele spre munte.
(Ea începe să citească.)

ZWYGART Eu am fost acela drept care m-au luat. Eu am fost trădătorul.

REGINE Bla-bla-bla. Acum cântă, Heinrich, asta ne mai alungă frigul.

ZWYGART Ţara noastră s-ar putea să fie frumoasă. Dar un gând de-al lui Nietzsche: nu e el mai frumos? Un vers de Hölderlin, moarte îndrăgostiţilor din Tristan: nu sunt ele mai sfinte, mai măreţe? Pentru toate astea, Regine, ne-am fi vândut cu dragă inimă.

(Cântă moarte îndrăgostiţilor din Tristan.
Zăpada cade din ce în ce mai deasă.
Cortina.
Finis.)